

Referat

Møte om: Særmøte med Arbeids- og velferdsdirektoratet 30. september 2016

Saksnr.: 15/3871

Til stede: **Fra Arbeids- og velferdsdirektoratet:** Arbeids- og velferdsdirektør Sigrun Vågeng, økonomi og styringsdirektør Geir Axelsen, ytelsesdirektør Kjersti Monland, utviklingsdirektør Ingunn Midttun Godal, tjenstedirektør Kjell Hugvik, seksjonsleder Grete Øwre og Leder Arbeids- og velferdsdirektørens sekretariat Anne Kathrine Brodtkorb.

Fra Arbeids- og sosialdepartementet: Ekspedisjonssjef Ulf Pedersen, ekspedisjonssjef Rune Solberg, ekspedisjonssjef Tom Gulliksen avdelingsdirektør Espen Opjordsmoen, avdelingsdirektør Solgunn Marita Tverfjell, seniorrådgiverne [REDACTED]

Fra Barne- og likestillingsdepartementet: Avdelingsdirektør Emma Stenseth.

Dato: 30.9.2016

Møteleder: Ulf Pedersen

Referent: [REDACTED]

Kopi: BLD, ARBA, PA, BØA

Referat fra særmøte 30. september 2016

Dagsorden

1. Arbeids- og sosialdepartementet orienterer om statsbudsjettet 2017 og hvilke målsettinger og rammer det gir for Arbeids- og velferdsetaten for 2017, samt hvilke forventninger departementet har til direktoratets langsiktige planlegging.
2. Arbeids- og velferdsdirektoratet redegjør for deres vurderinger av ressursituasjonen for 2017 og årene framover, bl.a. i hvilken grad endrede prioriteringer og disposisjoner har gitt bedre resultater og hva kan forventes av resultatforbedringer framover. Hvilke veivalg ser direktoratet at de står overfor?
3. Ambisjonene som ligger i stortingsmeldingen om *NAV i en ny tid - for arbeid og aktivitet* innebærer en ressursdreining i forvaltningen. Hvordan kan departementet og direktoratet enes om en statusbeskrivelse av målsettinger, utviklingsplaner og samlet ressursbehov som grunnlag for å arbeide for mest mulig forutsigbare rammebetingelser for etaten?

4. Arbeids- og velferdsdirektoratet redegjør kort for ny organisering av sentralmyndigheten på bidragsområdet som følge av at NAV Utland skal legges ned.
5. Eventuelt

Dagsordenpunkt fire ble etter utsendt innkalling trukket fra dagsorden.

Både Arbeids- og sosialdepartementet og Arbeids- og velferdsdirektoratet hadde utarbeidet lysark som støtte for sine presentasjoner i møtet. Presentasjonene er vedlagt, og også enkelte steder vist til i referatet.

1. Arbeids- og sosialdepartementet orienterer om statsbudsjettet 2017 og hvilke målsettinger og rammer det gir for Arbeids- og velferdsetaten for 2017, samt hvilke forventninger departementet har til direktoratets langsiktige planlegging.

Arbeids- og sosialdepartementet innledet med å minne om at utgangspunktet for departementets styring er prinsippene for mål og resultatstyring hvor etaten skal ha stor frihet i valg av virkemidler og organisering, og at departementet skal legge til rette for at etaten har rammevilkår for å oppnå de avtalte målsettinger.

Rammevilkår som departementet løpende må vurdere om er hensiktsmessige er for eksempel krav til organisering (arbeids- og velferdsforvaltningsloven), utformingen av ytelsene (folketrygdloven mv.) og innretning av tjenestene (bl.a. tiltaksforskriften), og økonomiske ressurser gjennom arbeidet med de årlige statsbudsjettene.

Departementet ønsker å diskutere med direktoratet hvordan det kan skapes et felles analytisk rammeverk som kan bidra til å understøtte beslutninger for å gi etaten mer stabile økonomiske rammebetingelser. Med utgangspunkt i statsbudsjettet for 2017 kan vi si at etaten blir stilt overfor ulike effektiviseringskrav:

- generelle effektiviseringskrav (for eksempel ake-reformen)
- spesifikke effektiviseringskrav (for eksempel digital postkasse)
- implisitte effektiviseringskrav (satsinger som prioriteres helt eller delvis innenfor eksisterende ramme)

På den annen side er digitaliseringen i etaten prioritert gjennom ikt-moderniseringen som vil gi økt effektivitet. Direktoratet har også egne strategier som både har som formål å gi bedre tjenester og på en mer effektiv måte (kanalstrategi, kunnskapsstrategi, kompetansestrategi, ikt-strategi).

Direktoratet opplyste at de finner arbeidet med å realisere gevinster som spennende, men utfordrende. Direktoratet er fullt klar over at de må forvente at forvaltningen vil bli stilt overfor krav om å levere mer for mindre ressurser. Derfor har planer og strategier som etaten utvikler dette som premiss. Direktoratet ser imidlertid også at de effektiviseringskravene som blir stilt til etaten gjør det vanskeligere å prioritere ikt-utvikling, som kunne gitt ytterligere gevinster. Direktoratet ønsker videre at ulike sentrale krav fra staten er samordnet, og ikke kommer som ukoordinerte initiativer fra enkeltdepartementer. Direktoratet så det også som ønskelig at staten som arbeidsgiver kunne ha noen felles personalpolitiske virkemidler som kunne forenkle arbeidet med effektivisering.

Når det gjelder regional organisering, ønsker direktoratet å se dette i lys av regionreformen og ny struktur for fylkesmannsembetene. Direktoratet ønsker imidlertid ikke at lokalisering av arbeidsplasser i etaten skal inngå i et forhandlingsspill ved omorganisering av andre regionale enheter i statsforvaltningen. Fylkeskontorene er ikke presisert i loven og organiseringen av dem er et av de områdene som direktoratet må kunne vurdere selv.

2. Arbeids- og velferdsdirektoratet redegjør for deres vurderinger av ressursituasjonen for 2017 og årene framover, bl.a. i hvilken grad endrede prioriteringer og disposisjoner har gitt bedre resultater og hva kan forventes av resultatforbedringer framover. Hvilke veivalg ser direktoratet at de står overfor?

Direktoratet innledet med at på kort sikt må reduksjon i reelle rammer i all hovedsak dekkes inn gjennom å ta ned bemanningen. Dette er problematisk siden de prioriterte områdene er de arbeidsintensive oppgavene knyttet til bedre oppfølging av brukere og arbeidsgivere. Etter etatens beregninger har etaten en underdekning på 260 årsverk i 2016. Underdekningen i 2016 er delvis dekket inn gjennom gevinstrealisering, resten er tatt gjennom kutt i enhetenes rammer. Det samme vil sannsynligvis gjelde for 2017 og fremover.

Resultatene så langt i 2016 viser positive resultater i overgangen til arbeid for ordinære arbeidssøkere, mens det er vanskeligere å få personer med redusert arbeidsevne ut i arbeidslivet. Andelen med gradert sykemelding går opp. Antall nye mottakere av arbeidsavklaringspenger har gått ned. Arbeidsgiverkontakten har økt og tilbakemeldingene er positive og NAV blir i større grad ønsket inn av arbeidsgiverne. Spesialiseringen av ytelsesforvaltningen gir likere praksis og bedre erfaringsutveksling på tvers av ulike områder.

I ytelsesforvaltningen viser resultatene samlet sett noe lavere måloppnåelse i 2. tertial 2016. Dette henger sammen med et krevende spesialiseringsløp. I tillegg har antall dagpengesaker økt mye, 20 pst. økning fra i fjor, og området har blitt styrket, og det har gitt økte saksbehandlingstider for andre ytelser. Det er en økning i antall saker som har så lang saksbehandlingstid at de er over kravene som er satt til normtid og ytre grense. Direktoratet opplyste at de arbeider med å finne bedre begreper for å synliggjøre saksbehandlingstider. Direktoratet viste også til at arbeidet med feilutbetalinger er både ressurs- og kompetansekrevende siden behandlingen av disse sakene går tvers gjennom hele sakskjeden. Direktoratet opplyste også om at dårligere resultater på noen områder dels er en konsekvens av egne prioriteringer, både for å sette av midler til utvikling og for å styrke oppfølging i NAV-kontorene.

De interne økonomiske tjenestene i etaten er gjennomgått av Ernst & Young, og i all hovedsak viste gjennomgangen at etaten har effektive systemer sammenlignet med andre. På de områdene som Ernst & Young fant svakheter, er det igangsatt et arbeid sammen med Direktoratet for økonomistyring (DFØ). Direktoratet pekte også på at kravet om Digital postkasse er en kostnad for direktoratet som verken gir brukere eller etaten noen fordeler når etaten benytter saksbehandlingssystemer med digital dialog.

Flere omorganiseringer i etaten utredes og er på gang nå. Formålet er å levere bedre og mer effektivt på sikt. I omstillingsperioden er det imidlertid risiko for produksjonsfall. Konkret

skal pengebruken i direktoratet reduseres. Prosessene som skal gjennomføres vil bli smertefulle og direktoratet fremhevet at det er viktig å ha en felles historie om behovet for endringene både internt i etaten, overfor omgivelsene og i dialogen mellom departement og direktoratet.

3. Ambisjonene som ligger i stortingsmeldingen om NAV i en ny tid - for arbeid og aktivitet innebærer en ressursdreining i forvaltningen. Hvordan kan departementet og direktoratet enes om en statusbeskrivelse av målsettinger, utviklingsplaner og samlet ressursbehov som grunnlag for å arbeide for mest mulig forutsigbare rammebetingelser for etaten?

Hovedprioriteringene i etatens langtidsplan er flere i arbeid, bedre brukermøter, økt kompetanse. Etatens delmål og tiltak for årene 2017-2020 fremkommer av plansjene 10-12. Etatens langtidsplan ble revidert våren 2016. Dette var en mindre justering i påvente av oppdatert omverdensanalyse som kommer i desember 2016.

Direktoratets utviklingsportefølje finansiert over ordinær driftsbevilgning er i 2016 på drøyt 400 mill. kroner. En svært nøktern vurdering av behovene gjennomført i juni i år, ga et anslått årlig budsjettbehov for de to neste årene på om lag 300 mill. kroner. Direktoratet vil oppdatere og revurdere grunnlaget i løpet av oktober/november 2016. Direktoratet orienterte i møtet at det i porteføljeprosessen er identifisert fornuftige ikt-tiltak som i sum langt overskrider hva direktoratet har kapasitet og midler til. Dette vil sette begrensninger for hvor raskt etaten kan gjennomføre ønsket digitalisering og effektivisering.

For å beregne etatens bemanningsbehov benytter etaten i dag en relativt grovkornet framskrivingsmodell. Særlig for tjenester i NAV-kontoret er modellen lite utviklet. Direktoratet ønsker å utvikle modellen og pekte på at det er mange metodiske utfordringer både for å ha gode anslag for hvor mye ressurser som i dag benyttes på de ulike tjenestene og hvilke data som er best til å framskrive arbeidsmengden. Ressursbruk er i dag basert på manuell innrapportering (delvis utvalgsundersøkelse) og er grovt inndelt. For forvaltningsenhetene er det per i dag månedlige ressurskartlegginger og direktoratet er i ferd med å innføre det samme for klageinstans, pensjon og kontroll.

Direktoratet er i gang med å tilpasse framskrivingsmodellen til systemendringer og organisasjonsendringene rundt spesialiseringen og omorganiseringen av ytelseslinjen. Videre legge direktoratet til rette for å kunne måle i hvilken grad kommunesammenslåinger vil gi utslag i ressursbruk og produktivitet ved å sammenligne i NAV-kontorene før og etter kommunesammenslåinger. Direktoratet opplyste at oppdaterte beregninger av kostnad per årsverk er høyere enn det som har ligget til grunn i arbeidet med siste statsbudsjett.

Direktoratet pekte på at det er viktig å avklare formål og detaljeringsgrad mellom direktoratet og departementet for det videre analysearbeidet. I hvilken grad er det analyser for etaten som helhet eller er det også for å kunne sammenligne mellom enheter i etaten.

Departementet ga tilbakemelding om at det vil være behov for både å videreutvikle analyser av etaten som helhet og å utnytte de muligheter som ligger i å vurdere produktivitet mellom

sammenlignbare enheter i etaten. Departementet ser videre positivt på at etaten benytter de muligheter som ligger i kommunereformen for å analysere effekter av organisasjonsendringer i NAV-kontorene.

For store satsinger for 2018 vil direktoratet få et eget bestillingsbrev. Departementet viste videre til at det er etablert en fagdialog om økonomisk styringsinformasjon og at departementet vil invitere direktoratet til en diskusjon om det er nye og bedre analyser som kan inngå i materialet allerede til store satsinger. Målet på noe sikt er å bli enige om et rammeverk som gir et godt grunnlag til å vurdere etatens ressursbehov hvor det både tas hensyn til utviklingsbehov, realiserte gevinster, oppgavemengde og kvalitet.

5. Eventuelt

Arbeids- og velferdsdirektoratet deltar i iSupport-prosjektets Advisory Board og arbeidsgrupper for best mulig å sikre at iSupport kan tas i bruk av Norge og for å vurdere hvilke konsekvenser dette i tilfelle vil innebære. Arbeids- og sosialdepartementet ved Pensjonsavdelingen vil innkalle til et fagmøte om saken.

Utviklingsdirektør Ingunn Midttun Godal hadde siste arbeidsdag i Arbeids- og velferdsdirektoratet 30. september og ble takket for innsatsen med blomster og hyggelige ord fra ekspedisjonssjef Ulf Pedersen.